
DOCENDO
DISCIMUS
BANCA NAŢIONALĂ A ROMÂNIEI
ACADEMICA

„Adevărul este astăzi o resursă rară pe planetă”

Jim Quinn

Prof.univ.dr. Marin Dinu

DE UNDE VINE TEAMA DE EURO?

Motive ale întemeierii unei economii a bunului-simț

Zgomotul de fond

Europa nu are nevoie de Euro

Thilo Sarrazin

Dolarul ar putea fi înlocuit

Bernard Lietaer

Probleme nerezolvate

- **În exercitarea profesiei de economist utilizăm aserțiuni care au o condiție contradictorie: *sunt și nu sunt corecte în același timp*.**
- **Faptul în sine constituie o provocare când se încearcă o explicație:**
  - **bunul-simț exclude situațiile contradictorii.**
- **Rezultatul ocolirii contradicției în exercițiul teoretic a fost accceptarea necritică a realității:**
  - **fiecare compartiment al științei economice a ajuns să aibă o abordare exclusiv pozitivă:**
    - ✓ ***studiază ceea ce este și cum este*.**
- **Originea problemelor, consistența logică și emergența conceptelor sunt evitate ca teme de reflecție.**

Corectitudine bifurcată (1)

- **Prima sursă a corectitudinii vine pe cale endogenă:**
  - **admitem o lege a selecției monetare:**
    - **moneda cumulează funcțiile performante;**
    - **își schimbă chiar forma;**
    - **înțelegerea ține de modelul evoluției gradate** (natura non facit saltum);
  - **cauzalitatea este explicită pentru efecte.**
- **Sursa înțelegerii corecte este experiența practică.**

Corectitudine bifurcată (2)

- **A doua sursă a corectitudinii vine pe o cale exogenă:**
  - **admitem o lege a extinției prin concurența dintre *viziuni* monetare:**
    - ✓**realitatea economică nu are cauze naturale:**
      - ❖ **teoriile configurează realitatea;**
        - ○ ***ca să înțelegi ce se întâmplă trebuie să cunoști teoria*.**
  - **înțelegerea excede modelul rațional:**
    - ❑ **Ideile metaeconomice devin experimentale;**
  - **cauzalitatea este imprecisă;**
- **Sursa înțelegerii corecte este experiența teoretică (*o sursă rară*!).**

Blestemul economicității

Interesați de rațională, noi, economiștii, suntem înclinați să înțelegem emergența lucrurilor din aproape în aproape, pe relația cauză-consecință, efort-efect, intrări-ieșiri.

Formula generică este substituibilitatea,

în termeni randamentali,

dintre cheltuieli și venituri.

Dar sensul conceptualizării nu survine integral din relaționarea directă și naturală, economia cunoscând și procese intermediate și supradeterminate de instrumente convenționale, unele fiind constructe intelectuale, precum banii.

Aici și oriunde

- **Prima sursă este simplu de acceptat din punct de vedere logic, fiind modelul materialist de înțelegere, construit pe determinismul linear :**
  - **reprezintă starea obișnuită de cogniție în științele desprinse din filosofia naturală, cum este și Economia.**
- **A doua sursă derutează pentru că are cauza în alt domeniu (altă experiență) și este vehiculul semnificațiilor specifice acelui domeniu:**
  - **cunoștințele economice sunt traduse în obiective intangibile, dar și în precepte ideologice, țintite prin politici.**

Logici antinomice

- **Realitatea prefigurată de metoda politică arată diferit de cea prefigurată de metoda economică:**
  - ❖ **Logica puterii:**
    - ✓ ***ceva trebuie să iasă din scenă (cu anumite proceduri ce transfigurează preferințe și așteptări) pentru a lăsa liber locul la altceva;***
  - ❖ ***Logica economică:***
    - ✓ **dislocarea se face în termeni de randament (*după proceduri de calcul rațional*).**

Viziuni disjuncte

Fără politică fiscală comună, euro nu are cum să reziste

Jacques Delors

Desființarea monedei euro este cel mai bun lucru care se poate întâmpla pentru piețe

Charles Gave

Cauza primă

Dificultatea critică a științei economice este că a devenit dependentă de *imaginea asupra lumii*

pe care o formează prevalent

gândirea extraeconomică.

Astăzi, ceea ce luăm drept știință economică este în bună parte un corp de cunoștințe reactiv la ipotezele configurării lumii ca ordine politică.

Imaginea lumii

„Speranţa nu este o opţiune.
Este prea multă datorie, sunt prea puţine fluxuri de bani, prea multe promisiuni,
prea multe minciuni,
prea puţină gândire de bun-simţ,
prea multă iluzie în masă,
prea multă corupţie, prea puţină încredere,
prea multă ură, prea multe arme în mâinile
prea multor nebuni şi prea puţini lideri vizionari pentru a nu se crea o implozie mondială de proporţii epice”

Jim Quinn

(*Jurnalist american*)

Puncte cardinale

- **Pentru a ne asigura de validitatea aserțiunilor nu este suficientă consecvența cu ipotezele teoriei economice standard:**
  - **ideile trebuie să treacă atât proba validității cu spectrul principial al economicității, cât și pe cea a compatibilității cu intențiile strategiilor paraeconomice, de natură geopolitică;**
  - **existența teoriilor mainstream sugerează că problemele de consistență epistemologică sunt tratate în termeni de autoritate, nu neapărat de validitate:**
    - ***„Consensul de la Washington" în cazul tranziției postcomuniste;***
    - ***„Capitalismul corporatist" în cazul guvernanței;***
    - ***„Teoria neomonetaristă" în cazul reglementării* ș.a.m.d.**

Climatul referențial

- **Contextul epistemologic al Economiei este insuficient structurat să facă față consecințelor cognitive ale *teoriei complexității* și ale *viziunii heterodoxe* responsabile de înțelegerea actuală a lumii.**
- **Consecința directă este că în discursul economic se aglomerează expresii care survin pe căile tradiționale de întemeiere:**
  - **înțelegerea efectelor pornind de la cauze presupus raționale (idealismul rațională);**
  - **testarea cantitativă a ideilor asertate (fuga de filosofia economică);**
  - **transferul orizontal al concluziilor (colonizarea asumpțiilor).**

Dincolo și dincoace

- **Modelul intelectual de înțelegere a mersului lumii are probleme incomplet formulate la nivelul complexului economie-societate:**
  - **Dependențele cauzale sunt mult mai complicate decât ne lasă să înțelegem teoria determinismului;**
    - **Au devenit prevalente *cauzele indirecte* (vorbim de intercondiționări globale, haos determinist), *condiționările exogene* (politicile economice intermediază economicitatea), *presiunea factorilor intangibili* (starea de spirit, climatul competițional, cultura antreprenorială, dar și voința de putere, nevoia de vizibilitate etc.)**

Efectul de orbire

- **Poziția epistemică a Economiei are nevoie de limpezire a viziunii asupra cauzei, corelației, legăturii inverse, efectul de fluture, manifestarea discretului, ciclicitatea, contextul, structurarea, ordinea, globalizarea etc.(orizont epistemic difuz)**
- **Condiția epistemică a Economiei este dependentă de viziunile omului despre el însuși, într-un orizont delimitat de valori discernabile și acțiune potențială:**
  - ***Ce vrea din ce se poate și ce face din ce trebuie*.**
- **Înțelegerea mecanismelor randamentale, ca și a celor existențiale, este corectă în condiții descrise de norme, reguli, proceduri, valori, țeluri, proiecte angajate individual sau social.**

Contextul modernist

- **Astăzi, înțelegerea în Economie se agață de confortul cognitiv al materialității:**
  - **putem vorbi de o limitare a perspectivelor teoretice în disciplinele economice la semnificațiile triunghiului materialității *Muncă-Lucru-Acțiune* (intensiunea condiției umane).**
- **Ipoteza de lucru este tot mai mult subminată de contextul global al experimentării libertății de alegere a căilor spre materialitate și confort:**
  - **accesul la concentrările resurselor intangibile.**

Temeiul real

- **Substratul determinist al elementelor specifice intensiunii condiției umane este diferit:**
  - **Munca are ca substrat necesitatea (ca expresie a supraviețuirii);**
  - **Lucrul-utilitatea;**
  - **Acțiunea-voința.**
- **Conceptele economice se construiesc în sfera de semnificații ce se întemeiază pe Necesitate, Utilitate și Voință.**
- **Resorturile Necesității, Utilității și Voinței sunt și nu sunt raționale.**

Incertitudini originare

- **Modelul explicativ al Economiei,construit în parametrii condiției umane, rezolvă probleme formulate în termeni intangibili și nemăsurabili:**
  - **Asertările economice sunt de natura probabilului, aproximativului datorită faptului că au ca fundamente elementele inefabile ale naturii umane.**
    - ✓**Nu sunt pe deplin receptate ca raționale - vezi preferința pentru noroc în numirea sursei unui șir de încercări reușite (raționalizarea frecvenței întâmplării).**
  - **e.g. Deși vorbim de utilitate ca fiind scopul muncii, materializat în lucru și care devine nucleul diversității acțiunii, sensul profund, ultim al ei îl identificăm ca fiind din spectrul *satisfacției* (cu definiție tautologică).**

Ce se spune?

(Testul DEX)

- **Utilitate = satisfacție (în economie - satisfacerea unei nevoi=trebuință, necesitate,cerință);**
- **Satisfacere = împlinire, mulțumire, satisfacție, îndestulare;**
- **Satisfacție = bucurie, mulțumire, plăcere;**
- **Plăcere = satisfacere, bucurie ș.a.m.d.**

.....

- **Fericire = stare de mulțumire sufletească, satisfacție deplină.**

.....

- ***„Nivelul de fericire nu crește o dată cu rata de creștere a economiei, nici măcar în cazul țărilor mai puțin dezvoltate sau aflate în tranziție”***

Richard Easterlin

- **(*„Banii nu aduc fericirea”* – zicere populară)**

Normalitatea agresivă

- **Gândirea economică este obsedată de precizie (și nu este rău!), dar este condamnată să găzduiască pretențiile altor domenii, mai atente cu impulsurile haotice ale naturii umane:**
  - **Politicul - cu puterea (voința de putere);**
  - **Societatea - cu așteptările (nevoia de confort);**
  - **Cultura – cu gusturile (umanizarea contextelor).**
- **Niciun adevăr economic nu survine definitiv din raționamente economice:**
  - ***Ne confruntă cotidian cu formulări ale pretențiilor din alte domenii decât economia*.**
- **Economia este și nu este știință-filtru.**

Originea diferitului

(prima concluzie)

- **Știința economică s-a născut fără sistemul imunitar aferent cunoașterii raționale pentru că:**
  - ❖ **experimentul este inacceptabil (adevărul economic survine pe cale ipotetică);**
    - ✓ **teoria induce motivul acțiunii (facem ceva pentru că presupunem că este corect);**
    - ✓ **realitatea are cauză ideea (sistemele și modelele de economie nu țin de ordinea naturală).**
  - ❖ **pe traseul ipoteză-consecință se operează cu credințe.**
    - ❑ **Consecințele sunt dependente de factori non-raționali (prea multe consecințe neintenționate).**

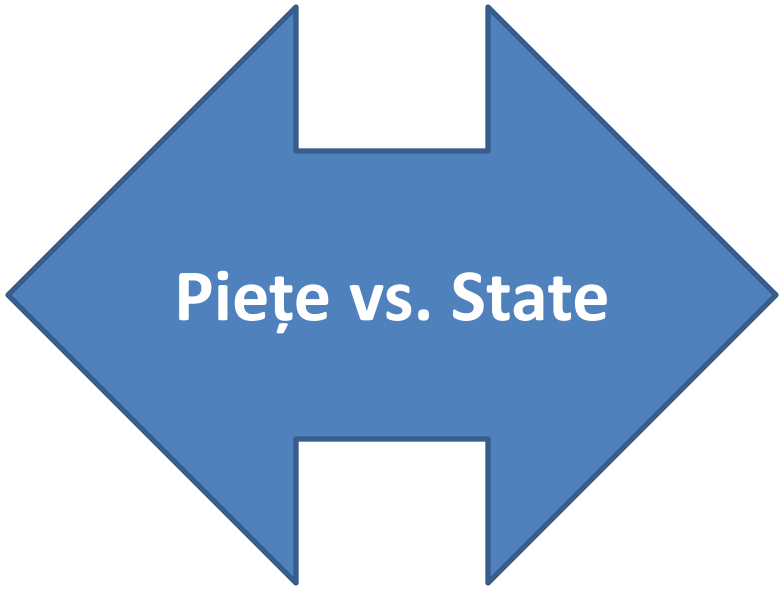
Consecințele turbulenței cognitive

- **Instrumentele economice devin centrul conflictului dintre viziuni intrasistem sau intersisteme.**
- **Ceea ce pare o bătălie în jurul monedei unice europene are două fronturi:**
  - **unul pentru salvarea avantajelor relative, competitive și de locație în epicentrul zonei euro;**
  - **altul pentru extinderea propriei zone monetare optime (în principal pentru asigurarea spațiului ca monedă de rezervă).**
- **Turbulențele cognitive ale sistemelor monetare au însă un temei în constituția propriu-zisă și în rolul banilor.**

Ținte diferite

Ar putea zona euro să se destrame? Acest lucru este posibil într-un orizont de timp de cinci ani

Nouriel Roubini

Dacă Euro eșuează, atunci Europa eșuează

Angela Merkel

Rolul faustic

- **Banii defocalizează raționalitatea cogniției economice:**
  - **Argumentația se instalează în teritoriul asumpțiilor, temeiul funcțional al banilor fiind încrederea.**
- **Banii răstoarnă cauzalitatea în ordinea naturală:**
  - **Principiul acțiunii (din relația structurală muncă-lucru-acțiune) este înlocuit de *principiul principelui* (voința de putere având suport instinctul de apropriere).**
- **Banii dislocă forța liberului arbitru în configurarea sistemelor societale:**
  - **Filtrul ideologic este responabil de acceptarea soluțiilor economice (economia este politică)**

Sursa turbulenței cognitive

(a doua concluzie)

- **Nucleul tare al credinței provine din rolul acordat banilor în funcționalizarea edificiului cognitiv și acțional al economiei:**
  - **argumentarea se raportează la autoritate (ritualizarea încrederii, marketizarea prestigiului, cenzura reputațională);**
  - **discursul se rupe de demonstrarea adevărului (teorii clădite pe credințe instituționalizate);**
  - **inovarea conceptuală este gestionată sectar (preferința pentru o teorie).**

Conținutul cauzei

- **Tema banilor se află pe frontispiciul disputelor pentru tiparul lumii.**
- **Simbolurile identitare formulate în termeni de putere – banii înainte de toate - prefigurează schimbarea și configurează structura sau ordinea lumii globale.**
- **Banii au potențial de supradeterminare a proceselor economice pentru două calități:**
  - **Sunt vehicole ale materializării celei mai nebuloase porniri umane – voința de putere;**
  - **Sunt expresia posibilității de a depăși limitele rațonalității prin înlocuirea ei cu credințe.**

Efecte neașteptate

- **Sistemele acționale moderne, postiluministe, sunt prin excelență axate pe instrumente de control indirect al ordinii.**
  - **banii sau dovedit a fi instrumentul ideal de gestiune a puterii (monopolul structurilor de putere);**
  - **condiția banilor acoperă intensiunea condiției umane într-un superciclu;**
  - **guvernanța monetară modelează semnificațiile guvernanței sociale.**

Ceva-altceva

- **Lumea globală este o proiecție destinată să răzbată prin labirintul creat de fortificațiile conceptuale tribale pe care de două secole le numim state suverane și economii naționale.**
- **Modelul schumpeterian al distrugerii creatoare vizează și macrosistemele responsabile de generarea contextelor existenței umane.**
- **Superciclul modernității constituie cadrul în care se produce străpungerea setului de valori raționale, definitorii pentru experiența societală.**

  ➢ **Omenirea se află în perioada de închidere/deschidere a superciclului modernității.**

Soluția guvernării

Țările din zona euro s-au concentrat asupra uniunii monetare abandonând uniunea economică. Aceasta din urmă implică formarea unei veritabile piețe libere, extinsă la toate sectoarele

Mario Monti

Europa nu este, fundamental, în declin. Este un continent productiv şi inovator. Care a dat doar greş cu sistemul său de guvernare şi cu instituţiile sale de control economic

Paul Krugman

Rezultatul concret

(a treia concluzie)

Forma schimbării în economie este un rezultat al confruntării dintre actorii globali pentru preeminența și prevalența funcției proprii.

Episoade intermediare

- **Dolarul concentrează imaginea raționalizării sistemului dependențelor verticale în raport cu potențialul economic.**
- **Modelul dolarului ca instrument de gestiune a puterii globale presupune cel puțin condiția de monedă unică de rezervă.**
- **Modelul alternativ, al monedei unice globale, conține limitări instituționale specifice ordinii lumii clădită pe ideologia națională a primei modernități.**
- **Euro este vehiculul dislocării rolului monedei unice de înglobare ierarhică, introducând intervalul integrativ regional, al dependenței orizontale.**

Scopul scuză mijloacele

- ***"SUA trebuie să pună capăt sprijinului în vederea integrării politice şi economice a UE, care nu a făcut decât să încurajeze tendinţa către crearea unei Europe federale fundamental nedemocratice, cu opinii frecvent antiamericane"***

(Heritage Fundation)

- ***"Mă aştept ca sistemul monetar internaţional să se destabilizeze şi să se prăbuşească. Se vor printa atât de mulţi bani de către atât de multe bănci centrale încât oamenii nu vor mai avea încredere în banii palpabili, iar inflaţia va accelera accentuat"***

James Rickards

(autor al cărţii "***Războiul valutar: Crearea următoarei crize globale***")

- ***"Am fost reduşi la statutul de observatori ai acţiunilor băncilor centrale, ca o hoardă de drogaţi care aşteaptă următoarea injecţie de lichiditate"***

Steen Jakobsen

(economist şef Saxo Bank)

Nu suntem datori să spunem tot ce gândim, dar ceea ce spunem trebuie să fie în acord cu ceea ce gândim

Immanuel Kant

Mulțumesc
pentru
atenție!